

Tadeusz Sarnowski

Pytania i odpowiedzi prawne

Palestra 18/1(193), 77-78

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PYTANIA I ODPOWIEDZI PRAWNE

PYTANIE:

Czy rodzice nieletniego syna odpowiadającego przed sądem wojewódzkim za rozbój łącznie z innymi sprawcami, dobrze sytuowani materialnie, mogą być zobowiązani do wpłacenia do kasy zespołu adwokackiego wynagrodzenia za obronę z urzędu ich syna, w stosunku do którego sąd wojewódzki nie stwierdził w zarządzeniu o ustanowieniu obrońcy z urzędu, że jest zwolniony od kosztów?

ODPOWIEDŹ:

Odpowiedzi na powyższe pytanie należy szukać w przepisach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Sprawa jest prosta, gdy dziecko posiada własny majątek, nad którym rodzice sprawują zarząd (art. 101 k.r.o.). Jeżeli natomiast dziecko nie posiada własnego majątku, to zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 6.II.1969 r. III CZP 129/68 „poniesienie kosztów obrony małoletniego dziecka w procesie karnym wchodzi w zakres obowiązku alimentacyjnego rodziców”. Z powyższego wynika zatem, że w wypadku opisanym w pytaniu zespół adwokacki może żądać i dochodzić od rodziców nieletniego zapłaty kosztów obrony.

Powyższa uchwała Sądu Najwyższego opublikowana została — wraz z głosem adw. K. Potrzebowski — w numerze 7 „Palestry” z 1970 r. (na str. 70).

Adw. Tadeusz Sarnowski

OD REDAKCJI

W kwestii będącej przedmiotem zamieszczonego wyżej pytania prawnego „Gazeta Sądowa” (nr 23 z dnia 1 grudnia 1973 r.) w rubryce „Sąd Najwyższy wyjaśnia” podał wyciąg z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1973 r. wraz z komentarzem, których treść brzmi, jak następuje:

„Kto ponosi koszty obrony z urzędu w sprawie nieletniego?”

W przedmiocie kosztów postępowania zastosowanie mają, także w sprawach nieletnich, przepisy nowego k.p.k. Pozostał jednak w mocy art. 495 k.p.k. z 1928 r. przewidujący możliwość obciążenia

kosztami postępowania rodziców nieletniego w razie zaniedbania przez nich swych obowiązków wobec nieletniego. Przepis ten stanowił uzupełnienie przepisów o kosztach sądowych zawartych w kodeksie postępowania karnego z 1928 r. (art. 432—460), w szczególności zaś przepisu art. 439, normującego kwestię zasądzenia kosztów postępowania od skazanego na rzecz Skarbu Państwa, a w sprawach z oskarżenia prywatnego — na rzecz oskarżyciela prywatnego. Zawarte w tym przepisie szczególne unormowanie, nie przewidziane w przepisach o kosztach sądowych, pozwalało obciążyć na warunkach w nim określonych kosztami postępowania nie samego skazanego nieletniego, lecz jego rodziców.

W jakim zakresie przepis ten można traktować jako przepis uzupełniający obowiązujące obecnie przepisy o kosztach sądowych? »Czy np. można rodziców nieletniego skazanego na umieszczenie w zakładzie poprawczym obciążyć opłatami na rzecz zespołu adwokackiego z tytułu udziału w sprawie obrońcy z urzędu?«

Odpowiedź na to pytanie sądu rewizyjnego znajdujemy w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1973 r. VI KZP 35/73:

»W razie wydania wyroku skazującego nieletniego na umieszczenie w zakładzie poprawczym sąd może zasądzić od jego rodziców na rzecz zespołu adwokackiego opłaty przewidziane w przepisach o opłatach za czynności zespołów adwokackich z tytułu udziału w sprawie obrońcy z urzędu, jeżeli ustalone zostały zaniedbania przez rodziców ich obowiązków w stosunku do nieletniego.«

Nie ulegało wątpliwości, że »(...) art. 495 k.p.k. z 1928 r. z mocy powołanego wyżej art. V przepisów wprowadzających k.p.k. z 1969 r. należy obecnie traktować jako uzupełnienie przepisów o kosztach postępowania karnego zawartych w k.p.k. z 1969 r. (art. 542—558), a w szczególności art. 547—550 § 1 tegoż kodeksu«. Konsekwencją tego — stwierdza uchwała — »(...) musi być uznanie, że odpowiednie zastosowanie art. 550 § 1 k.p.k. z 1969 r. przewidującego zasądzenie od skazanego, któremu wyznaczono obrońcę z urzędu, na rzecz zespołu adwokackiego opłat z tytułu udziału w sprawie tego obrońcy, w związku ze szczególnym uregulowaniem zawartym w art. 495 k.p.k. z 1928 r., może polegać także na obciążeniu tymi kosztami (opłatami) rodziców nieletniego skazanego na umieszczenie w zakładzie poprawczym.« Zaznacza przy tym uchwała, że proponowane rozwiązanie będzie miało zastosowanie »(...) zarówno w wypadku wydania wyroku skazującego nieletniego przez sąd dla nieletnich, jak i w wypadku wydania takiego wyroku przez sąd zwykły na podstawie art. 479 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k. z 1928 r.« Racje miał więc sąd I instancji, jeżeli — stwierdziwszy zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców — obciążył w wyroku skazującym nieletniego jego rodziców kosztami postępowania, w tym i kosztami obrony z urzędu.»